

1 4

Theorie en lastige woorden les 4 – blad 1

Doel: Om te lezen

Spinnen met een spintol en weven op een weefgetouw.

Spinnen en weven

Vind jij het belangrijk dat je kleren er leuk uitzien of lekker zitten? Vroeger vonden mensen kleren vooral belangrijk om hun lichaam te beschermen tegen het weer of tegen schrammen van takken. De kleding moest dus stevig en lekker warm zijn. Als de jager-verzamelaars een dier gevangen hadden, krabden ze de huid schoon met een klein scherp stenen mesje. Van die dierenhuid maakten ze bijvoorbeeld een hes

en soms beenwarmers. Dat leer was een hard, stug materiaal. Toen de boeren zelf dieren gingen houden, ontdekten ze dat ze van de schapen ook alleen de haren konden gebruiken: de wol. Ze maakten een stuk wol vast aan een steen en draaiden die steen. Zo sponnen ze lange draden die ze gebruikten om een soepele lap stof te weven. Van die **textiel** maakten ze kleding. Draag jij nog wel eens kleding van leer of wol?

de textiel

Stof die gemaakt is van draden en vezels.

De ploeg

Bij het bewerken van de akker kwam heel wat kijken. Eerst moest het terrein worden schoongemaakt: alle bomen en struiken werden weggehaald. In de harde kleiachtige bodem konden zaadjes moeilijk groeien. Om granen te kunnen zaaien moest de grond goed los zijn. Met de hand of met een stuk ijzer of hout hakten de eerste boeren harde klei in kleine stukken. Dat was een zwaar karwei. Ze ontdekten toen dat ze dit makkelijker konden doen door een zwaar stuk metaal door de grond te trekken. Hierbij konden de getemde dieren goed helpen, vooral runderen waren sterk en konden zo'n zware **ploeg** goed door het land trekken.

Met een ploeg wordt de harde kleigrond losgemaakt.

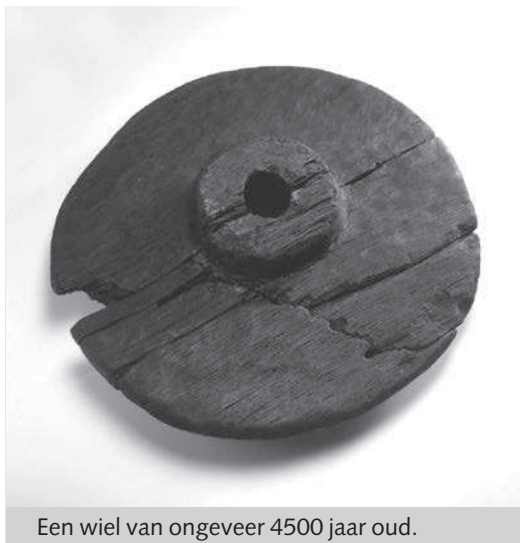
de ploeg

Een stuk metaal of hout dat een mens of dier door de grond trekt om de grond los te maken.

Theorie en lastige woorden les 4 – blad 2

Doel: Om te lezen

Een wiel van ongeveer 4500 jaar oud.

Het wiel

Waarmee vervoer jij zware spullen? De eerste mensen gebruikten een slee of ze rolden hun vracht over boomstammen. Dat was niet meer nodig toen rond 3500 v. Chr. het wiel werd uitgevonden. Het eerste wiel was trouwens niet voor een kar, maar een pottenbakkerswiel. Dit was een grote ronde steen met een bolle onderkant die in een holte werd gelegd. Deze schijf kon draaien en werd gebruikt om de

aardewerken potten mooi rond te maken. Ongeveer driehonderd jaar later begon men vergelijkbare wielen van hout te maken voor karren. Zo'n wiel kon ook aan een ploeg worden vastgemaakt. Omdat het houten wiel snel sleet, maakte men er een band van leer om. Weer later kregen de wielen houten spaken, zo werd het wiel lichter. De leren band werd vervangen door sterker materiaal, zoals koper of ijzer.

het pottenbakkerswiel

Een draaischijf waarop je potten van klei een ronde vorm kunt geven.

de spaak

Een staaf in een wiel.

Het verhaal van...

De oudste schoen van Nederland

In de negentiende eeuw vonden mensen veel spullen in het veen, zoals bijlen, kralensnoeren, schalen en schoenen. Zo'n schoen was een stuk uitgesneden huid met gaatjes langs de rand waar een veter doorheen getrokken werd. Die spullen verkochten ze bijvoorbeeld aan een museum om wat bij te verdienen. Onderzoekers merkten dat er wel érg veel spullen gevonden werden, teveel om 'zomaar verloren' te zijn en vooral

op vochtige plaatsen zoals het veen. Daar was vaak laaghangende mist en dat zag er geheimzinnig uit. Vroeger dachten de mensen dat daar goden of geesten waren. De voorwerpen waren niet verloren, maar achtergelaten als geschenk. Misschien als offer om hulp te krijgen, of om te bedanken voor een goede oogst of het beter worden van een ziekte, of om nog een andere reden. Dat vertelt de schoen niet.

Een leren schoen van ongeveer 4000 jaar oud.

het veen

Een soort grond die bestaat uit resten van planten die verteerd zijn.